

2) De keizer heeft geen kleren aan: discussie over pensioenen laait opnieuw op.

Op 17 januari was het eerste debat over de pensioenwet na de verkiezingen. Dit debat was op verzoek van het nieuwe kamerlid Agnes Joseph van partij NSC. Tot voor kort was zij actuaaris bij Achmea en het was een verademing nu eens iemand te horen die wel begrijpt hoe het pensioenstelsel in elkaar zit.

Zij begon haar verhaal met te vertellen dat ze kamerlid is geworden omdat ze niet meer achter haar werk als actuaaris kon staan. Door de rekenregels van De Nederlandsche Bank (DNB) werd zij gedwongen om de mensen te vertellen dat iedereen er in het nieuwe pensioenstelsel aanzienlijk op vooruit zou gaan. In het goed-weer-scenario zou het pensioen wel tweemaal zo hoog kunnen worden als nu. En in het slecht-weer-scenario zelfs ook nog 25% beter. En dat zonder meer premie te betalen en zonder dat de wereldeconomie ingrijpend verandert!

Inflatie is het echte probleem

De nieuwe pensioenwet Wet Toekomst Pensioenen (WTP) zou een koopkrachtiger pensioen op moeten leveren. Maar koopkracht-bescherming, en dus prijscompensatie, is helemaal geen onderdeel van deze wet. Het grootste risico voor de pensioenen is de inflatie en de WTP is een wet die geheel gericht is op nominale pensioenbedragen. D.w.z. het bedrag dat je krijgt op de dag dat je met pensioen gaat, blijft altijd gelijk, ongeacht het feit of de prijzen stijgen, wat natuurlijk altijd het geval is. M.a.w. de koopkracht van je pensioen zal steeds minder worden. Eén van de kernelementen uit de wet is, het beschermingsrendement. Dit is het rendement dat nodig is om een **nominaal** stabiel pensioen, dus constante bedragen in euro's, zonder prijscompensatie uit te kunnen keren.

Daarnaast wordt de hoogte van het pensioen onzekerder, zonder dat de deelnemers daar enige zeggenschap over hebben, doordat zij jaarlijks op en neer gaan met de beurskoersen. Dit gaat ook nog eens veel overlast opleveren bij toeslagen en de eigen bijdragen in de zorgkosten omdat zij afgeleid worden van het inkomen van 1 of 2 jaar daarvoor. In de praktijk betekent dit dat men het risico loopt dat er toeslagen over een te hoog pensioeninkomen moeten worden terug betaald in een jaar dat de pensioenen weer verlaagd worden. Bestaanszekerheid heeft in deze discussie geen rol gespeeld. Wie kan straks de administratieve rompslomp die dit met zich mee brengt nog overzien?

Ingroei model

NSC stelt voor om de bestaande pensioenopbouw met rust te laten en de nieuwe wet alleen toe te passen in het geval van nieuwe situaties of bij nieuwe deelnemers.

Hiermee volgen zij de handelswijze die andere landen ook hebben toegepast bij ingrijpende wijzigingen in hun pensioensystemen.

De al bestaande pensioenopbouw zou alleen na instemming van de deelnemers in het nieuwe stelsel ingevaren mogen worden.

Ook pleit Agnes voor het mogelijk maken van een "ingroeimodel" waarbij pensioenopbouw plaats vindt met individuele pensioenvermogens, waarmee je op jouw pensioendatum, net als nu, een uitkering in een collectieve regeling aankoopt.

Op de vraag waar de solidariteit blijft als er niet collectief wordt ingevaren was haar antwoord : het enige solidaire aan het solidaire contract is de naam, het is gewoon een individuele premiereregeling zonder risicodeling tussen generaties.

Het ingroei-model waarin de uitkeringsfase collectief blijft is om die reden veel meer solidair. Wat solidariteit betreft is er nauwelijks verschil tussen het solidaire en het flexibele contract.

Opvallend was dat in het Kamerdebat niemand in ging op haar uitspraak dat wet en regelgeving haar er toe dwingen de deelnemers een valse voorstelling van zaken te geven!!!

Reclamepraat van de minister

In het antwoord van de minister zou het voordeel van de nieuwe wet zijn dat intergenerationale solidariteit werd gecombineerd met een verbod op herverdeling. Maar intergenerationale solidariteit betekent nu juist dat goede en slechte beleggingsjaren tussen de generaties worden gedeeld. Dat kan niet zonder herverdeling. Het stelsel van individuele potjes heeft juist tot gevolg dat de solidariteit tussen generaties verdwijnt.

Volgens de Minister zou de WTP leiden tot meer koopkrachtbehoud door het uitdelen van de huidige pensioenbuffers. Echter het gaat hier om een éénmalige actie, die op de transitiedatum "misschien" een pensioenverhoging tot gevolg heeft. Eenmalige acties leiden niet tot structurele gevolgen. Integendeel!

Inflatie: uit de transitieplannen van de pensioenfondsen blijkt dat er voor de gepensioneerden te weinig in aandelen belegd wordt om de inflatie op te kunnen vangen. In de stijgende uitkeringen worden de inflatiecijfers niet mee genomen.

Een uitkering die jaarlijks gemiddeld 1% nominaal stijgt betekent in werkelijkheid 1% tot 1,5% verlies aan koopkracht per jaar omdat de ECB uit gaat van 2% inflatie per jaar. In werkelijkheid was de inflatie 2,5% per jaar over een termijn van 20 jaar bekeken. 1% tot 1,5% koopkrachtverlies per jaar lijkt weinig maar het is toch 20% tot 30% verlies aan koopkracht over de gemiddelde pensioenduur van 20 jaar.

En wat als er een jaar van 20% inflatie tussen zit, zoals in **2022? Het blijft** allemaal vooral in koffiedik kijken.

De minister begrijpt het huidige systeem niet.

Over de buffers wist de minister nog te melden dat die niet belegd kunnen worden en dus ook geen rendement opleveren. Maar zij dalen wel ieder jaar in waarde door de inflatie. Denkt zij echt dat de fondsen 200 miljard op spaarrekeningen hebben staan? Volgens haar biedt de solidariteitsreserve vooraf bescherming tegen het rente- en het inflatie risico. Maar over het inflatierisico zegt de wet nu juist helemaal niets. Het hele woord "inflatie" komt in de wet niet voor en het beschermingsrendement biedt daar dus nu juist geen bescherming tegen.

Na de verkiezingen van 22 november 2023 is de wind uit een andere hoek gaan waaien. Vragen en opmerkingen van oppositiepartijen werden niet serieus beantwoord.

Zo hebben ambtenaren beweerd dat de ingroeivariant als gevolg zou hebben dat als de lopende pensioenen achterblijven in een gesloten fonds er niet meer risicodragend kan worden belegd. Dat antwoord is om twee redenen onjuist:

De ingroei-variant houdt in dat deelnemers op hun pensioendatum hun individuele pensioenvermogen omzetten in een collectieve uitkeringsregeling. Er is dus geen sprake van een gesloten fonds. Een aantal pensioenfondsen werkt al jaren tot volle tevredenheid met deze methode.

Maar ook als er wel een gesloten fonds zou ontstaan is dit argument onjuist.

De opdeling in individuele pensioenpotjes heeft tot gevolg dat er voor de gepensioneerden nauwelijks meer in aandelen belegd kan worden omdat de risicodeling tussen de generaties is verdwenen.

Het WTP-systeem bestaat in de uitkeringsfase immers uit een hele grote verzameling individuele gesloten fondsen met elk één deelnemer.

Dat een Minister de techniek niet kent hoeft geen probleem te zijn, dat is haar taak ook niet. Maar dat de ambtenaren die de wet hebben uitgewerkt ook niet begrijpen hoe het werkt is natuurlijk wel zorgelijk.